

Ammatillisista perustutkinnoista työelämään – Arviointi työllistymisen tukemisesta sekä urasuunnittelu- ja työelämävalmiuksista

Kehittämissuositus 3

Opintojen aikaisia työelämäyhteyksiä tulee vahvistaa. Työelämään tutustumisen mahdollisuuksia tulee lisätä opiskelijoille, joilla ei ole aiempaa työkokemusta. Soveltuvia koulutus- ja oppisopimuspaikkoja tarvitaan lisää ja oppisopimuksen toteutusmalleja tulee kehittää niin, että ne soveltuvat nykyistä useammin myös nuorille.

Opintojen aikainen verkostoituminen ja työelämäyhteydet edistävät opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia. Siksi opiskelijoille tulee tarjota koko opintojen ajan mahdollisuuksia rakentaa työllistymistä tukevia verkostoja ja saada kokemuksia työelämästä. Tämä on erityisen tärkeää opiskelijoille, joiden työllistyminen voi olla yksilöllisistä tai alaan liittyvistä syistä tavanomaista vaikeampaa.

Monilta opiskelijoilta puuttuu aiempi työkokemus ja työelämäkontaktit. Koulutuksen järjestäjien tulee tarjota näille opiskelijoille entistä enemmän mahdollisuuksia tutustua työelämään matalalla kynnyksellä jo opintojen alkuvaiheessa. Tämä auttaa heitä perehtymään alan työtehtäviin ja työelämän pelisääntöihin sekä antaa valmiuksia siirtyä pidemmille työelämässä oppimisen jaksoille. Yksi keino tähän ovat lyhyet tutustumisjaksot työelämään. Niiden avulla opiskelija voi saada käytännön käsityksen siitä, mitä työskentely alalla tarkoittaa, ja samalla arvioida oman alavalintansa sopivuutta. Erityisesti perusopetuksesta tuleville opiskelijoille tällaiset tutustumismahdollisuudet ovat tärkeitä. Muita käytännön keinoja työelämään tutustumiseen ovat esimerkiksi työpaikkavierailut ja oppilaitoksissa tapahtuvat työpaikkojen ja uratarinoiden esittelyt. Myös kesätyöseteleillä tuettuja kesätyöjaksoja ja yhteistyötä vuokratyöyritysten kanssa voidaan hyödyntää työelämäkokemusten ja verkostojen vahvistamisessa.

Työelämässä oppiminen on opiskelijoille keskeinen ponnahduslauta työelämään. Ennen työelämässä oppimista on tärkeää varmistaa, että opiskelijoilla on riittävä perusosaaminen ja

tarvittavat valmiudet työpaikalla oppimiseen. Soveltuvien koulutus- ja oppisopimuspaikkojen saatavuutta tulee parantaa tiivistämällä koulutuksen järjestäjien ja työnantajien yhteistyötä, vahvistamalla yhteistyön rakenteita sekä lisäämällä työpaikoille tarjottavaa tukea ja tiedotusta. Esimerkiksi mahdollisuudesta tehdä kesätöitä oppisopimuksella tulee tiedottaa aktiivisesti. Oppisopimuksen toteutusmalleja tulee kehittää niin, että ne soveltuvat nykyistä useammin myös nuorille. Tätä varten on tarpeen tarkastella yhteistyössä koulutuksen järjestäjien, työnantajien, työmarkkinajärjestöjen, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa nuorten oppisopimuskoulutuksen yleistymistä rajoittavia tekijöitä ja etsiä ratkaisuja niiden vähentämiseksi.

Oppilaitoksissa opiskelijoiden opinnot tulee mahdollisuuksien mukaan suunnitella siten, että viimeinen tutkinnon osa suoritetaan koulutus- tai oppisopimuksella. Koulutussopimuksen ja oppisopimuksen vuorottelua tulee kehittää niin, että opiskelija voi opintojen loppuvaiheessa siirtyä entistä useammin oppisopimukseen. Oppisopimuskoulutusta, mukaan lukien lyhyet oppisopimusjaksot sekä koulutus- ja oppisopimuksen vuorottelu, tulee tehdä työelämälle nykyistä tunnetummaksi. Työnantajia tulee kannustaa hyödyntämään oppisopimusta entistä rohkeammin osana työvoiman rekrytointia ja kouluttamista. Opiskelijoiden työelämään tutustuminen, työelämässä oppiminen ja oppisopimus tarjoavat työnantajille mahdollisuuden tutustua opiskelijoihin jo opintojen aikana, saada käsitys heidän osaamisestaan sekä löytää tulevia työntekijöitä.

Samalla, kun koulutus- ja oppisopimuspaikkojen saatavuutta parannetaan, tulee kehittää soveltuvia osaamisen hankkimisen paikkoja ja ympäristöjä myös niille opiskelijoille, jotka tarvitsevat tavanomaista enemmän tukea opiskelussa ja työllistymisessä. Näissä ympäristöissä opiskelijalla tulee olla mahdollisuus vahvistaa työelämävalmiuksiaan ja työllistymisen edellytyksiään. Osa opiskelijoista tarvitsee pedagogisen tuen lisäksi myös muuta tukea, mikä edellyttää tiivistä yhteistyötä oppilaitoksen, opiskelijahuollon sekä opiskelijan tarvitsemien muiden sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen kanssa. Samalla on vahvistettava myös työpaikkojen valmiuksia vastaanottaa ja ohjata opiskelijoita, joilla on tavanomaista enemmän tuen tarpeita.